

Duurzaamheid & Innovatie

Duurzaamheid:
streven naar
gezond leven

Verspilling reduceren
en plastic terugdringen

Ik sta voor lekker
stukje vlees

Binnenstad bevoorraden
met elektrische shuttle

Crisis maakt mensen creatief, pioniers worden geboren

Samenwerken is winnen!

Kom als winnaar uit de crisis! Dat is het motto van gastredacteuren Martha Klein (Fair Business) en Pepik Henneman (Meneer de Leeuw), tevens medeoprichters van het businessnetwerk Duurzaam Ondernemen in Noordwest Holland. Samenwerken is winnen, stellen ze. „De crisis brengt mensen bij elkaar en maakt hen creatief. Pioniers worden geboren. Met de Duurzaamheid & Innovatiespecial willen wij ondernemers en particulieren inspireren: thuis en op de werkplek.”

Wie: Martha Klein
Bedrijf: Fair Business
Groene gedachte: een leefbare toekomst, hier en elders

Na een flink aantal jaren gebivakkeerd te hebben in de tropen, wist Martha Klein het zeker: ze wilde niet alleen duizenden kilometers verderop met mensen werken aan duurzame ontwikkelingen, ook in Nederland is er nog een wereld te winnen. „In de tropen hield ik me bezig met duurzaam bosbeheer. Eenmaal terug in Nederland zag ik dat nog maar 26% van het geïmporteerde hout aantoonbaar afkomstig was uit duurzame bronnen. Terwijl we enorm veel geld aan natuurbescherming doneren wordt voor de Nederlandse markt tegelijkertijd nog steeds roofbouw gepleegd.” Klein richtte met een collega Fair Business op en adviseert en coacht bedrijven die duurzaam willen ontwikkelen. „Wat kun je zelf doen? Dat staat hoog op de agenda in het bedrijfsleven. Er zijn heel goede initiatieven in de hout- en bouwsector genomen, en ook in de andere sectoren gebeurt veel.” De eerste stap is kijken waar je nu staat, stelt Klein. Wat vinden je medewerkers van duurzaam ondernemen? Wat betekent het voor het bedrijf? „Veel bedrijven doen al aan afvalscheiding en energiebesparing. Maar je kunt meer doen: denk aan duurzaam inkopen, stage- of leerplekken creëren of het nieuwe werken introduceren. En hoe denkt de klant, dat is geen onbelangrijke vraag.” Als ondernemer kun je productief rekening houden met milieu en mens. Klein: „Grote bedrijven hebben die ontwikkelingscapaciteit vaak al in huis. Maar ook voor het MKB liggen de mogelijkheden voor het oprapen ondanks of misschien wel dankzij de crisistijd. Werk samen en laat vooral zien wat je te bieden hebt: duurzaam ondernemen kan bijdragen aan het succes van je bedrijf!” ■

www.fairbusiness.nl
www.doinnwh.nl

Wie: Pepik Henneman
Bedrijf: Meneer de Leeuw
Groene gedachte: samenwerken en innoveren

Samen, dat is het sleutelwoord tot duurzaam ondernemen en innoveren; daarvan is Pepik Henneman overtuigd. Vier jaar geleden startte hij ‘Meneer de Leeuw’ in een stolpboerderij op het platteland. Een plek waar gebrainstormd wordt met (toekomstige) groene ondernemers. De medeuitvinder van de Wattcher (daarmee kun je energieverbruik in je huishouden meten, red) blijft in beweging. „Ik zit vol nieuwe plannen en diezelfde vernieuwingskracht houdt ondernemers ook overeind, dat weet ik zeker. De tijd dat de overheid grote stappen maakte, geld pompt in innovatie, is nu even voorbij. Ondernemers in het MKB moeten het sámen doen. En daar zet ik me voor in.” Henneman geeft toe, voor veel bedrijven is het een spannende tijd. De klanten- en afzetmarkt wankelt. „Je moet vernieuwen om klanten te trekken en te behouden. Netwerken is een must. Als regiospinner van Urgenda (regiospinners zijn de ogen en oren van Urgenda in de regio. Zij sporen duurzame initiatieven op, red) verbind ik koplopers aan elkaar. Coöperaties, een begrip dat een stoffig imago had, schieten weer als paddenstoelen uit de grond. Het is hot. Wat je alleen niet altijd voor elkaar krijgt, kun je samen wél. Kijk eens hoe mooi ik bezig ben. Hoe kan ik dit op een nog slimmere manier doen? Dat is de vraag die ondernemers stellen. Er is behoefte aan uitwisseling.” Henneman benadrukt dat het belangrijk is dat al die pioniers zich verbinden zodat er een regionaal sterk netwerk ontstaat. „Er zijn nog te veel versplinterde projecten, prachtig en vernieuwend, maar een regio wordt pas echt sterk als je samenwerkt.” ■

www.meneerdeleeuw.nl
www.wattcher.nl

Hebben collectieve acties zin?

Ja, zegt Marjan Minnesma, directeur Urgenda (dé actieorganisatie voor duurzaamheid en innovatie die Nederland sneller duurzamer wil maken en samenwerking nastreeft, red) en voorzitter van Stichting Wij Willen Zon, die de eerste collectieve inkoopactie van zonnepanelen realiseerde. In de aanschaf van zonnepanelen loopt het momenteel storm en dat is niet alleen te danken aan de gehalveerde prijs van de panelen. Minnesma: „Als ik op een feestje kom, beginnen ze over de opbrengst van zonne-energie. Nooit eerder heb ik dat meegemaakt. De acceptatie is groot. Als je ziet dat je burens meedoen, dat het geld oplevert, ben je eerder geneigd het voorbeeld te volgen.”

www.urgenda.nl
www.wijwillenzon.nl

Feitjes over zonnepanelen :

- Het afgelopen jaar werd er voor 20 megawatt bijgeplaatst in Nederland, zo’n 100.000 panelen.
- 2000 euro op de bank wegzetten levert hooguit 4% op, investeer je het in zonnepanelen dan is de winst al gauw 13%.
- Een setje van 2250 euro geeft ruim 300 euro stroom per jaar.
- Particulieren krijgen 15% van de aankoopprijs terug via de overheid.
- Driekwart van de zonnepanelen wordt gemaakt in China.
- Belgische wetenschappers experimenteren met de goedkopere plastic variant.
- Marokko heeft 10.000 hectare vol gezet met zonnepanelen. Daardoor verbruikt het land 1 miljoen ton minder aardolie, een slordige 350 miljoen euro.
- Collectieve inkooptrajecten zijn er bijvoorbeeld bij Wij Willen Zon, Route du Soleil, iChoose, woningcoöperaties, Vereniging Eigen Huis.

Meer weten over eigentijds pionieren? Pepik Henneman schreef samen met Derk Loorbach Het Burgermeesterboek - lokaal en duurzaam innoveren voor iedereen - verkrijgbaar via Koninklijke van Gorcum voor € 29,95.

Historisch gebouw opent deuren voor duurzame pioniers

Geschiedenis Joods Werkdorp

Het Joods Werkdorp in Slootdorp staat op 10 oktober in het middelpunt van de belangstelling. Voor een dag opent het prachtige pand zijn deuren als tijdelijk bedrijfsverzamelgebouw voor duurzame koplopers. Een bijzondere plek, want hier werden tot maart 1941 Joodse pioniers opgeleid voordat ze emigreerden naar bestemmingen overzee.

Wim van Schaik weet alles over de geschiedenis van het gebouw én over de toekomst. „Ik heb een grote collectie kunst waaronder schilderijen en tekeningen van Dirk Breed, geboren in Kolhorn”, vertelt hij enthousiast. „Ik zou deze collectie graag willen tentoonstellen in het Joods Werkdorp.

Het gebouw staat nu al een paar jaar leeg, maar toen ik ging kijken was ik meteen verkocht; het is een schitterende ruimte voor tentoonstellingen.”

Pas later is hij zich gaan verdiepen in de achtergrond van het gebouw. Hij ontdekte een boeiende geschiedenis. „In 1934 is de stichting Joodse arbeid opgericht. Dat waren zeer voor- aanstaande Nederlanders uit het Joodse bedrijfsleven. Die industriëlen hebben daar vervolgens het Joods Werkdorp ge- sticht. De bedoeling daarvan was – Hitler was een jaar eerder aan de macht gekomen – Joodse vluchtelingen uit Duitsland en Oostenrijk een opleiding te geven van twee jaar. Ze werden opgeleid tot boer, bouwvakker, meubelmaker of smid.”

Eerste pioniers

Er was bewust gekozen voor de Wieringermeer omdat het gebied nét was drooggevallen, knikt Van Schaik. „Daarmee behoorden de Joodse vluchtelingen tot de eerste pioniers in de Wieringermeer. Het was bijna symbolisch: in het nieuwe land van de Wieringermeer een opleiding krijgen om naar een ander nieuw land overzee te vertrekken.”

Het gemeenschapshuis is gebouwd door de Joodse vluchte-

Wim van Schaik geeft ondernemers uitleg over geschiedenis en toekomstplannen van het Joods Werkhuis.

lingen die als bouwvakker in opleiding waren. „In de begin- fase sliepen ze in de afgedankte barakken van de Zuider- zeewerkers. Later zijn in een halve cirkel achter het gebouw zestien barakken gebouwd voor wonen en slapen, maar ook voor opleidingen.” Die barakken zijn in 1941 door de Duitsers ontruimd. „Vervolgens heeft de directie Zuiderzeewerken meteen alle barakken gesloopt om te voorkomen dat NSB- ers daar gebruik van zouden maken.”

Het gemeenschapshuis is nog wel overeind gebleven en is nog in perfecte staat, vertelt Van Schaik. „Daar bevonden zich een grote eetzaal, een Joodse keuken, een bibliotheek en andere gemeenschappelijke ruimten. Het is een van de weinige gebouwen - specifiek gebouwd in het kader van de jodenvervolgning - dat nog steeds bestaat. Van veel andere gebouwen is niets meer over.”

Van de 1.200 Joden die hier een opleiding hebben gevolgd zijn 187 mensen in concentratiekampen omgekomen. „900 mensen hadden hun opleiding inmiddels afgerond en waren geëmigreerd toen in 1940 de oorlog uitbrak. Op dat moment woonden zo’n 300 Joden in het werkdorp. Er staat nu een herinneringsmonument voor het gebouw.”

Positief

Van Schaik is nog steeds intensief bezig zijn museum tot stand te brengen in het Joods Werkdorp. „Onlangs is een haalbaarheidsstudie verschenen en die is zeer positief over mijn initiatief. Het gebouw moet nu worden aangekocht, dus we gaan op zoek naar fondsen. Het is de bedoeling dat het straks vier functies gaat vervullen: een museum voor beeldende kunst, een herinneringscentrum Joods Werkdorp, een ontmoetingscentrum voor vergaderingen, en er komt een openbare horecavoorziening. Ik hoop dat het in 2014 rond is.”

Het gebouw is eigendom van een projectontwikkelaar in Hoorn. Het is een herbestemmingproject van de provincie Noord-Holland. Van Schaik heeft een optie op het gebouw en het recht op het gebruik van het museum, vertelt hij. Dat The Powerhouse hier nu een tijdelijk onderkomen heeft is heel bijzonder, benadrukt hij. „We verhuren het normaal ge- sproken absoluut niet, maar voor deze gelegenheid is het heel toepasselijk. Het is dé pioniersplek van de Wieringermeer.”

Regionaal netwerk

Duurzaam Ondernemen in Noordwest Holland is een regionaal netwerk van en voor het MKB. Initiatiefnemers zijn Joost Baltus, Martha Klein en Pepik Henneman. „Wij willen alle MKB-ondernemers die zich aangesproken voelen door duurzaam ondernemen met elkaar verbinden”, licht Henneman toe. „Op die manier kunnen ze zaken doen, maar we willen ze tevens in contact brengen met de koplopers. Zij hebben immers ideeën voor tien.” Die combinatie is volgens Henneman ideaal. „Want als je om die pioniers heen doelgerichte mensen hebt, dan gebeurt er ook wat.” De derde stap is het zichtbaar te maken naar de regio; naar beleidsmakers. „Ter inspiratie en om invloed te krijgen. Zo willen we graag invulling geven aan dit regionale netwerk.”

Duurzame opleidingen

- Duurzame Energie Academie: onderzoek, opleidingen en valorisatie op het gebied van fossiele en duurzame energie. www.rug.nl
- INHolland: opleidingen duurzaam vervoer, -bouwen en -inkopen. www.inholland.nl
- Clusius Colleges: opleidingen waarin de bewust- wording van duurzaamheid een belangrijke rol speelt. www.clusius.nl
- Wellant College, Food Academy: opleidingen op het gebied van (gezonde) voeding, ondernemerschap en technologie. www.wellant.nl
- NEVI: opleidingsinstituut voor overheid en bedrijfs- leven op het gebied van duurzaam inkopen. www.nevi.nl
- Hogeschool Rotterdam, International Business and Management Studies: duurzaamheid loopt als ‘groene’ draad door de vakgebieden marketing en financieel management. www.hogeschoolrotterdam.nl
- Hogeschool Vanhall-Larenstein Leeuwarden: opleiding duurzame watertechnologie. www.vanhall-larenstein.nl

Binnenstad bevoorraden met elektrische shuttle

Smaak en duurzaamheid staan voorop bij Mark de Kroon, mede-eigenaar van familiebedrijf Horecavers Kennemerland. „We zijn vanuit onze groothandel in groente en fruit op het idee gekomen onze klanten met een klimaatneutraal gekoelde elektrische shuttle te bevoorraden. We hebben hem de Stoffel genoemd naar de schildpad van de Fabeltjeskrant.”

Het wordt steeds moeilijker de binnenstad van Haarlem in te komen met de auto en ook het aantal laad- en losplekken neemt zienderogen af, vertelt De Kroon. „We zijn geïnspireerd door de Cargohopper die in Utrecht rijdt. Vervolgens zijn we met de gemeente en de leverancier om de tafel gaan zitten en daar is deze zeven meter lange shuttle uitgekomen. We kunnen nu buiten de bevoorradingsstijden én CO2 neutraal leveren. De drie dieselbusjes zijn verkocht.”

Wisselwerking
Er zijn nog meer voordelen, knikt De Kroon. „We komen steeds meer in contact met duurzame horecagelegenheden en cateringbedrijven. Dat is voor een deel te danken aan de duurzame shuttle, maar het is ook een wisselwerking.” Zijn bedrijf levert vooral duurzame- en biologische streekproducten. „Ik vind biologisch overigens niet altijd duurzaam. We kunnen in de winter ook biologische aardbeien krijgen uit Israël, maar die komen wel met een vliegtuig deze kant op. Die verkoop ik liever niet.”

De Kroon werkt veel met kleine tuinders uit Noord-Holland die duurzaam telen, maar niet het predikaat biologisch mogen voeren. „Bijvoorbeeld omdat ze te klein zijn of ‘slechts’ één groente telen. Wij nemen het wél af, omdat het een prachtig smaakvol product is en het duurzaam is geteeld. We mogen er echter geen kaartje ‘Biologisch’ aan hangen, en dat doen we ook niet.” Hij vindt het overigens heel belangrijk dat er keurmerken bestaan. „Zeker als je richting het buitenland gaat, bijvoorbeeld met chocolade of koffie. Er moet wel controle zijn.”

Voor de Stoffel zijn alweer nieuwe plannen bedacht. „We zijn in gesprek met de gemeente om meer diensten te verlenen in de binnenstad. Nu staat hij ’s middags stil. En we willen zonnepanelen op het dak om de accu’s op te laden. We zijn echt blij dat we deze stap twee jaar geleden hebben gemaakt. Ik heb er nog geen minuut spijt van gehad” ■

www.horecavers.nl

Keurmerken schieten als paddestoelen uit de grond

Ik heb goed nieuws, begint Eelco Fortuijn het gesprek. „De discussie over de definitie van duurzaamheid is niet meer nodig, want we zijn eruit! Ik hoor vaak ‘duurzaamheid is zo vaag en breed, en iedereen roept maar wat’. ISO 26000 is de wereldwijde richtlijn. Het is nu echt duidelijk.”

Eelco Fortuijn werkt bij de consumentenorganisatie GoedeWaar.nl. Deze organisatie geeft informatie over duurzaamheid van producten. „We hebben onder meer een website gemaakt - de mobiele kledingchecker - waarmee we het wat makkelijker maken voor de consument. Zij zien vaak door de bomen het bos niet meer, omdat keurmerken als paddestoelen uit de grond schieten. Heel verwarrend.” GoedeWaar duikt de kleine lettertjes in, vertelt Fortuijn. „Een aantal keurmerken is heel transparant, zoals Fair Trade. Maar er zijn ook veel vage nieuwe keurmerken. Wij bieden de conclusies op onze website aan.”

Innovatie
Keurmerken staan volgens Fortuijn innovatie zeker niet in

de weg. „In het algemeen kun je duurzaamheid zien als een normaal hoofdstuk binnen het kwaliteitsmanagement van een bedrijf. En kwaliteit is juist een aanjager van innovatie; geen rem.” Over duurzaam inkopen door de overheid is hij heel enthousiast. „Het is een grote inkoper, dus daar wil je graag aan leveren. Om dat te doen moet je wel voldoen aan een aantal duurzaamheidscriteria, maar als je je daar in verdiept maak je een grote kans.” Voor kleine ondernemers die hun kwaliteit willen aantonen met een certificaat heeft hij goedkope en creatieve oplossingen voorhanden. „Zoals groeps certificatie of de inkoper de certificatie laten betalen.” Eelco vindt het persoonlijk heel belangrijk om bewust te leven. „Ik vlieg zo min mogelijk, ik eet niet elke dag vlees en ik geloof oprecht dat je met eerlijke handel armoede kunt bestrijden. Al die kleine signaaltjes bij elkaar opgeteld zullen op een gegeven moment de wereld een stuk mooier maken. Daar geloof ik echt in.” ■

www.goedewaar.nl
www.Nen.nl/iso26000
<http://check.goedewaar.nl> (voor de mobiel)

Duurzame keurmerken

FAIRTRADE MAX HAVELAAR
Producten die op een duurzame manier tot stand komen en boeren in ontwikkelingslanden een beter bestaan bieden.
www.maxhavelaar.nl.

EKO-keurmerk
Biologisch en milieuvriendelijk geteelde producten. Geen bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Geen chemische geur-, kleur- en smaakstoffen of conserveringsmiddelen.
www.eko-keurmerk.nl

MSC- en ASC-keurmerk
Voor wilde vis (Marine) en gekweekte vis (Aquacultuur). Geen overbevissing of het uitsterven van soorten. Milieu onder water wordt beschermd. Visaanbod moet effectief en duurzaam gebeuren.
www.wnf.nl.

FSC-keurmerk
Houtproducten afkomstig uit verantwoord beheerde bossen.
www.fsc.nl

Green Key
Internationaal keurmerk voor bedrijven in toerisme- en recreatiebranche en voor vergader- en congreslocaties die controleerbaar bezig zijn met duurzaamheid en MVO.
www.greenkey.nl.

KeurmerkenWijzer
Een gratis app met meer dan 100 duurzaamheidskeurmerken en logo's.
www.milieucentraal.nl.

Duurzaam inkopen

De Rijksoverheid, provincies en waterschappen willen in 2015 honderd procent duurzaam inkopen. Op die manier stimuleren zij bedrijven duurzaam te ondernemen. Samen besteden ze jaarlijks ruim 50 miljard euro. Wie zaken wil doen met de overheid moet zich houden aan bepaalde duurzaamheidseisen. Meer informatie: tel (030) 230 56 20 of contact@mvnederland.nl.

www.mvnederland.nl

Voedsel van de toekomst

Chefkok Michel Arends bereidde van de derde proefoogst voor het oog van de camera een heerlijke maaltijd.

Dat Hans Biemond van Veredelingsbedrijf D. Biemond BV uit Eenrum een zilte aardappel ‘bezit’ die de wereld gaat redden, laat hem stralen. Ook al is het nog in een succesvolle testfase. Dáár kon hij als tiener - met het stempel twaalf ambachten, dertien ongelukken - niet van dromen.

„Natuurlijk wil ik mijn boterham verdienen, maar dat ik kan meehelpen aan de wereldvoedselvoorziening, iets wezenlijks kan bijdragen, maakt me vele malen gelukkiger.” Afgelopen zomer werd zijn jarenlange geduld beloond. Op het Zilt Proefbedrijf Texel, een initiatief van Mark van Rijsselberghe, werd de derde proefoogst van zijn zilte aardappel (en een soort van collega Peter Keijzer uit Sint Annaparochie, red) gepresenteerd onder veel media-belangstelling. Immers, deze zilte aardappel is het antwoord op het verzilten van de landbouwgrond wereldwijd. Alleen in Nederland al verzilt de komende tien jaar 125.000 hectare grond. „Voor de boer dus belangrijk dat er zilte rassen ontwikkeld worden, zodat ze kunnen doorboeren. Voor ontwikkelingslanden is het een prachtige ontdekking. Er kan ook daar iets groeien in verzilte gebieden. De aardappel is voedsel dat het minst water nodig heeft en het meeste opbrengt per hectare. En, miljoenen mensen eten iedere dag aardappelen. Mondiaal kunnen boeren er een boterham mee verdienen.” “Straks is er een subsidiepot Waddenfonds, daar wil ik ook eens in hengelen. Ik kan alleen niet zo goed vissen”, grapte Hans zes jaar geleden onder het genot van een pilsje tegen

‘Meehelpen aan wereldvoedselvoorziening maakt me gelukkig’

zijn collega’s. Een zilt aardappelras veredelen, kreeg hij niet meer uit zijn hoofd. Biemond kreeg hulp van de Landbouwhogeschool in Friesland. „Over de zilte aardappel was weinig bekend. Studenten gingen er mee aan de slag. Hoe vaak de proeven niet zijn mislukt, dat wil je niet weten. Ook daar, of juist daar leer je van.” Pas jaren later ligt er in samenwerking met het Proefbedrijf een zilte aardappel op tafel. „De moeder heb ik nooit opgegeven. Zo zit ik niet in elkaar. Ik verwacht niets, dan kan het niet tegenvallen. Mij werd vroeger voorgehouden dat ik dom was, ik bleek dyslectisch te zijn. Na het overlijden van mijn broer Dirk heb ik zijn veredelingsbedrijf voortgezet. Ik wist he-le-maal niets van het vak. Inmiddels heeft Biemond BV zes succesvolle rassen op de rassenlijst staan. En dan nu die zilte aardappel, eentje die het verschil gaat maken op wereldniveau. Natuurlijk ben ik trots.” ■

www.dbiemondbv.nl
www.ziltproefbedrijftexel.nl

De zilte aardappel zal naar verwachting binnen twee jaar te koop zijn voor consumenten.

‘Ik sta voor lekker stukje vlees’

Bij Burgerz prijkt sinds de zomer de Wagyu-burger op het menu. Een stukje eerlijk vlees met een bijzondere aanwezige smaak. Puur van zichzelf. Het experiment van fokker Chris Boomsma uit Venhuizen is tien jaar na dato geslaagd. Smaak, dat miste Boomsma en collega fokker Klaas Vlaar uit Benningbroek - samen goed voor ruim driehonderd runderen - in het rundvlees. „De smaak begon op kipfilet te lijken: dus smakeloos. Alleen met een sausje, zout en peper lijkt het nog wat. Wagyu vlees is veel voller van smaak. Het vlees is stevig waardoor je tijdens het eten je smaakpapillen meer ontwikkelt. En Wagyu vlees bestaat voor 56% uit onverzadigde vetzuren in tegenstelling tot ander dierlijk vet dat veel verzadigde vetzuren bevat.”

Dat hij duurzaam boert komt de smaak zeker ten goede, stelt de fokker. Er komt geen kunstmest aan te pas, de runderen lopen in vogelweide gebieden en grazen op een kruidenrijk grasland, waardoor het gebruik van antibiotica tot een minimum beperkt wordt. In de compoststal en buiten hebben de dieren rijkelijk de ruimte. Boomsma en Vlaar, die een aparte bedrijfsvoering voeren, maar wel hun kennis delen, plaatsten in 2001 de eerste gekochte embryo's van het Japanse Wagyu-ras in ontvangstrunderen (draagmoeders, red). Beetje bij beetje groeide de veestapel uit tot een gezond ras op de Hollandse klei.

Goedkoop is het Wagyu vlees niet. Voorlopig zal het voornamelijk alleen in sterrenrestaurants geserveerd worden. Maar Boomsma gokt ook op consumenten die duurzaamheid in het achterhoofd hebben. 'Ik sta voor een lekker stukje vlees', ik hoop dat die gedachte mensen motiveert om Wagyu vlees te eten. Iets duurder, maar gezonder. Tenslotte heb je ook niet iedere dag vlees nodig.”

www.wakyuwebshop.nl
www.hetkoeienhuis.nl
(Beide sites half oktober in de lucht.)

Binnenkort is het vlees verkrijgbaar bij Atlantis Handelshuis. Eveneens in pakketten van 2,5 kilo te bestellen (biefstuk, stoofvlees, rollade, ossenworst, burgers en carpaccio).

www.atlantishandelshuis.nl

Agrarische weetjes

- Nederland is wereldwijd tweede op het gebied van agrarische export.
- De agrarische sector is goed voor 10% van het bruto nationale product.
- Nederland behaalt de grootste productie per hectare.
- Door middel van FAB (functionele agrobiodiversiteit) wordt het gebruik van chemische middelen beperkt. Gebloemde akkerranden worden geplaatst zodat er een insectenhuishouden ontstaat, die plagen voorkomen.
- Precisielandbouw is hot. Met behulp van technologische snufjes zoals GPS wordt het land nauwkeurig bewerkt met als gevolg een hoger rendement en minder CO2 uitstoot.
- Het gebruik van bestrijdingsmiddelen is de laatste jaren 40% gedaald.
- De multifunctionele landbouw is een van de snelst groeiende sectoren. Er verschijnen steeds meer zorgboerderijen en boerencampings.
- Door het onlangs in het leven geroepen MMM (Masterplan Mineralen Management) gaan akkerbouwers zuiniger om met mineralen. Zo gaat de productie niet ten koste van het milieu.
- Nederland is wereldspeler op het gebied van innovatie in de kas- en tuinbouw.
- Agriboard heeft onlangs het project Biovalley opgezet. Biologische ondernemers uit Noord-Holland Noord werken nauwer samen op gebied van innovatie, afzet en promotie met als doel de biologische groentetuin van Nederland te worden.

Verspilling reduceren en plastic terugdringen

„Onze producten hebben dezelfde eigenschappen als plastic, maar ze zijn onschadelijk voor het milieu en volledig afbreekbaar”, vertelt Bert van Vuuren, algemeen directeur van Natural Plastics in Beverwijk vol enthousiasme.

„Ik kreeg dit idee tijdens een lezing over de Plastic Soep die in onze oceanen drijft.”

Volgens Van Vuuren zijn de enorme drijvende eilanden van al die in zee gedumpte plastic deeltjes die veelal in de voedselketen belanden, een enorme bedreiging voor de volksgezondheid (meer informatie www.plasticsoupfoundation.org, red). In zijn functie als wegenbouwer heeft hij veel te maken met groen, maar ook daar komt hij plastic vervuiling tegen, vertelt hij. „Ik kwam er achter dat nu veel traditioneel plastic in de grond wordt verwerkt voor tijdelijk gebruik, zoals boombe- luchting etc. Vervuilend dus, terwijl je groen bezig wilt zijn. En daar wil ik wat aan doen.”

Van Vuuren kwam vervolgens in contact met zijn huidige com- pagnon, Ruud Halbersma. „Hij liet me zien dat je heel mooie dingen kunt maken van bioplastic. Twee jaar geleden hebben we samen het bedrijf Natural Plastics opgericht. We willen verspilling reduceren en plastic terugdringen, want het is toch zonde om kostbare fossiele brandstoffen te gebruiken voor producten die voor tijdelijke toepassingen zijn!”

Oplossing

Natural Plastics produceert, ontwikkelt en vermarkt groene producten die geen schade opleveren voor de natuur. „Het is bijvoorbeeld heel raar dat je een nieuwe boom verankert met houten boompalen, gemaakt uit andere bomen die ervoor zijn omgezaagd. We denken na over dat soort dingen. En niet alleen

dat; we kunnen het wel raar vinden, maar dan moeten we ook met een oplossing komen.” De heren hebben dat gedaan: „Wij hebben van snijafval uit de voedselindustrie een ondergrond- se boomverankering ontworpen. Dat wordt al veel toegepast. Het is zeker zo sterk als verankering met boompalen en het verteert uiteindelijk tot voedsel voor de boom.”

Van Vuuren geeft regelmatig lezingen, zodat mensen bekend raken met het product. „Een paar weken geleden was ik op uitnodiging bij Rijkswaterstaat. We zijn nu bezig met ge- meenten. Veel van hen schrijven ons al voor in hun bestekken. We hebben een Green Deal met de rijksoverheid afgesloten met dit systeem. Topambtenaren uit Den Haag steunen ons en vinden dat dit snel het nieuwe boomplantsysteem moet worden, in Nederland maar ook erbuiten. Zij begrijpen dat dit noodzaak is voor de aardbol, want die zijn we nu aan het vernietigen met z’n allen.”

www.naturalplastics.nl
www.duurzaambomenplanten.nl

Bert van Vuuren: „Op 22 augustus was het Earth Overshoot Day. Op deze dag hadden we ons jaarlijks ecologisch budget opgebruikt. De rest van het jaar lenen wij dus van de toekomstige generaties.”

Green Deals

Heeft u een duurzaam initiatief dat moeilijk van de grond komt? De Rijksoverheid helpt bedrijven, organisaties, burgers én andere overheden bij de realisatie. Voorbeelden zijn projecten voor energie-isolatie of duurzamer omgaan met water. De Rijksoverheid gaat hiervoor een Green Deal aan met initiatiefnemers van duurzame projecten en ideeën. Initiatieven voor een Green Deal kunnen online worden aangemeld. De voortgang wordt in de gaten gehouden door De Green Deal Board. In totaal doen nu 132 bedrijven mee.

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-economie/green-deal

Duurzaam ondernemen

Syntens Innovatiecentrum stimuleert ondernemers duurzaam te ondernemen. Dit najaar wordt gestart met drie ondernemerskringen:

- Maak je duurzaamheid meetbaar voor jezelf en je klant.
- Ontwikkel een duurzaam businessmodel.
- Vermarkten van Duurzaamheid: met je propositie klanten vinden en binden.

www.syntens.nl

Ondernemend Groen: Verbinden en samenwerken

„Het is belangrijk dat elk bedrijf - groot of klein – met duurzaamheid aan de slag gaat”, meent Gijs Dröge van platform Ondernemend Groen. „De wil ontbreekt bij veel ondernemers niet, maar communicatie is vaak wél de ontbrekende schakel. Ondernemend Groen is een plat- form voor alle soorten initiatieven die maar te bedenken zijn.”

Het platform bundelt de duurzame inzet van het Nederlandse bedrijfsleven. Het is opgericht door de werkgeversorganisa- ties VNO-NCW, MKB Nederland en LTO Nederland. „Langs deze weg wordt circa 95 procent van het bedrijfsleven verte- genwoordigd”, licht Dröge toe.

In de eerste plaats wil het platform voorbeelden laten zien van initiatieven op het gebied van groen en duurzaam onder- nemen. „Hoe meer voorbeelden en concrete acties een bedrijf ziet, hoe groter de kans dat men als bedrijf snapt hoe je iets kunt doen met het thema groen ondernemen”, legt Dröge uit. „Dat deskundigen zeggen dat het móet is natuurlijk ook nuttig, maar in de praktijk willen bedrijven gewoon weten wát ze moeten doen.” Door al die voorbeelden laat het platform zien dat duurzaamheid op heel veel sectoren en thema’s van toepassing is. „Men kan op de site alle projecten, prestaties en Green Deals van bedrijven opzoeken.”

Ondernemend Groen wil bovendien een netwerk vormen met informatieverstrekking en bijeenkomsten. Het lidmaatschap

is gratis. „In de praktijk blijkt dat een praktische invulling van duurzaam ondernemen niet altijd te vinden is in de omgeving waar men werkt of in de branche waarin men actief is. En dan kom je vaak bij heel andere partijen uit waarmee je duurzame oplossingen kunt bedenken. Verbinden en samenwerken zijn daar belangrijke stappen in.” Ondernemend Groen zoekt bovendien de verbinding met vergelijkbare initiatieven. „Zo zijn we bijvoorbeeld in gesprek met het business netwerk Duurzaam Ondernemen in Noordwest Holland (DOinNWH) voor een partnerschap op maat.”

www.ondernemendgroen.nl
www.doinnwh.nl

Zelfvoorzienend met lokaal opgewekte stroom

„Wij willen volledig onafhankelijk worden van energiemaatschappijen”, meldt René Moermans, voorzitter van de lokale energiecoöperatie CALorie in Castricum. „Ons streefjaar is 2030.”

Moermans is een van de initiatiefnemers van CALorie. „Drie jaar geleden hoorden we geluiden om ons heen van diverse clubjes die bezig waren zonnepanelen en -collectoren in te kopen. Het leek ons een goed idee die mensen bij elkaar te brengen.” Zo gezegd zo gedaan. Samen met Jurgen van der Heijden werd een informatiebijeenkomst georganiseerd in een zaaltje van het plaatselijke café. „Er kwamen meteen al zo’n vijftig belangstellenden op af”, vertelt Moermans enthousiast. „En ook meldde zich een aantal mensen die in het bestuur wilde plaatsnemen.” Inmiddels bestaat de coöperatie uit 250 leden en is een aantal pijlers vastgesteld: bewustwording, besparen, opwekken en faciliteren. „Onze belangrijkste doelstelling is de gemeente volledig zelfvoorzienend te krijgen met lokaal opgewekte energie, met name zonne-energie. De gedachte hierachter is de winst niet in de zakken van energiebedrijven te laten verdwijnen.”

Motieven
Bovendien heeft iedereen zijn eigen reden, meent Moermans.

„En dat is nou juist het leuke. Als je het aan het bestuur vraagt, krijg je zes verschillende verhalen. En datzelfde geldt voor onze leden. Andere motieven zijn bijvoorbeeld het milieu of geld besparen. Zonnepanelen zijn in negen jaar terug te verdienen, dus daar zijn mensen zeker voor in.” Het gaat Moermans persoonlijk vooral om de sociale samenhang. „Dat is ook een stukje duurzaamheid. Ik vind het belangrijk dat mensen nadenken en met elkaar communiceren.” Op dit moment is CALorie bezig met het gemeentedak. „Daar gaan 120 zonnepanelen op. De modules worden gekocht door de bewoners; een goede investering. En zo rol je van het ene project in het andere. Wij hebben er ook voor gezorgd dat een groot aantal woningen is geïsoleerd. Volgens een artikel in het Financieel Dagblad haal je op die manier meer rendement dan dat je je geld op een spaarrekening zet. In november gaan we in het hele dorp actievoeren puur op basis van dit motief, want we hebben gemerkt dat je met het argument duurzaamheid alleen niet zo ver komt.”

www.calorieenergie.nl

Fred Gardner:
„De coöperatie is absoluut de beste vorm”

Eigenlijk is een energiecoöperatie een vervanging voor het nutsbedrijf, meent Fred Gardner, medeoprichter van de Noord-Hollandse Energiecoöperatie. „Ik ben persoonlijk van mening dat je energie, water en ten dele voedsel als samenleving onder controle moet houden. Daar moet je democratisch naar kijken. We gaan nu langzaam naar nieuwe vormen van energie, en duurzame energie leent zich uitstekend voor decentralisatie, onafhankelijk van grote energieleveranciers.” Volgens Gardner maken grote energiebedrijven meer dan twintig procent winst op hun producten. „Daarom is onafhankelijkheid heel belangrijk. Wanneer je de regio versterkt vanuit je eigen productie, ben je in staat allerlei voorzieningen overeind te houden. En daarvoor is de coöperatie absoluut de beste vorm. Het is democratisch en een coöperatie kan heel moeilijk worden verkocht, zodat het in handen blijft van de burgers. De winst wordt bovendien netjes geïnvesteerd in duurzame projecten.”

www.nhec.nl

Energiecoöperatie komt op voor kleinverbruiker

„Voor mij persoonlijk staan drie kernwoorden centraal: betaalbaar, eigen en duurzaam. Dat zijn voor mij dé redenen mee te doen aan een lokaal initiatief”, vertelt Felix van Gemen, een van de initiatiefnemers van de Noord-Hollandse Energiecoöperatie. „Grote energiemaatschappijen nemen nauwelijks verantwoordelijkheid in het betaalbaar houden van energielasten. Er is niemand die opkomt voor de kleinverbruiker. En juist dát is wat er gebeurt binnen een lokale energiecoöperatie. Bovendien wordt ervoor gezorgd dat het ‘eigen’ wordt. Onze zonnepanelen of onze windmolen waar wij rendement van krijgen. Verder helpt een lokale coöperatie actief de energiehuishouding van de kleinverbruiker zo voordelig mogelijk te maken. Het duurzame element spreekt voor zich.”

Servicepunt Duurzame Energie

Het Servicepunt Duurzame Energie is vol lof over de lokale energiecoöperatie CALorie. „Wij willen graag meedenken hoe ze dit initiatief nóg succesvoller kunnen maken”, reageert René Jansen.

Hij heeft er alle vertrouwen in dat CALorie groter zal worden. „Bij dit soort clubs zitten vrijwilligers met veel kennis, die heel actief aan de slag gaan met het verduurzamen van hun eigen omgeving. CALorie wil dit succesverhaal nu graag

herhalen in andere buurten in Castricum met behulp van enthousiaste mensen in de wijk. Er wordt goed samengewerkt en dat is dé basis voor succes.” Servicepunt Duurzame Energie is een kenniscentrum van de provincie Noord-Holland. „Wij ondersteunen gemeenten bij de realisatie van duurzaamheidsambities”, legt Jansen uit. Via de gemeente verzorgt het servicepunt voor CALorie de professionele lijn in de communicatie. „Wij gaan niet deur aan deur aanbellen; dat

doen ze zelf. Wij geven wel tips, bijvoorbeeld hoe ze buurtambassadeurs kunnen werven. En we zijn bezig met factsheets waarmee ze bewoners snel kunnen overtuigen van het nut van energiebesparing, met name in oude wijken.” Het communicatieplan voor CALorie is maatwerk. „Maar het is ook goed bruikbaar voor andere initiatieven rondom duurzame energie en –opwekking. Wat mij betreft hoeven we dit niet binnen de provinciegrens te houden. Ook andere lokale energiecoöperaties kunnen hiervan profiteren.”

www.servicepuntduurzameenergie.nl

Elektrische autoliefhebbers

Je haren staan recht overeind. In geen velden of wegen is die laadpaal te bekennen. De voorraad kilometers slinkt op de meter. Dé nachtmerrie van automobilisten en naast de prijs en beperkte keuze, vaak een reden niet te kiezen voor die trendy elektrische auto. Toch is - zeker zakelijk gezien - de aanschaf de moeite waard. Drie liefhebbers namen de hobbel.

Wie: Robin Konijn
Is: accountant/mede-eigenaar NBC Eelman & Partners
Rijdt: sinds november 2011 een sportieve Tesla Roadster
Laadpunt: voor huis en bij kantoor
Groene gedachte: innoveren daagt uit

„Behalve mijn gezinsauto wilde ik zakelijk iets leuks hebben: een sportieve auto met uitstraling. En hét werkt: mensen reageren altijd nieuwsgierig. Willen weten waarom ik elektrisch rijd. Natuurlijk moest ik ook even over die hobbel heen, maar elektrisch rijden is echt heel goed te doen. Zeker met de 300 kilometer bereik van mijn auto. Ik kom overal. Voor ondernemers is elektrisch rijden zeer voordelig; je hebt een enorm belastingvoordeel. Privé had ik nooit een elektrische auto gereden, te duur. Zakelijk wil ik bij het groepje koplopers horen. Heilig geloof ik in innovatie. Je ziet dat innoverende ondernemingen succesvoller zijn dan ondernemers die afwachten. Zeker nu veranderingen sneller gaan, is het belangrijk goed om je heen te kijken. Stel een concreet doel en ga daar dan ook met z’n allen voor. Innoveren gaat vaak samen met besparing van het milieu. Dat is dan mooi meegenomen!” ■

www.nbceelman.nl

Wie: Céile Koekkoek
Is: hoofdredacteur Varagids
Rijdt: in een Volvo V70 D5; wil een omgebouwde Volvo Bertone coupé
Laadpunt: voor huis
Groene gedachte: betere wereld!

Wie: Marjan Minnesma
Is: directeur Stichting Urgenda
Rijdt: sinds april in de eerste Opel Ampera,
Laadpunt: voor huis en bij kantoor
Groene gedachte: een mooie wereld behouden

„Mag ik uw stopcontact gebruiken? Het blijft soms hilarisch als ik met die vraag en een verlengsnoer een café of kantoor binnenloop. Mensen vinden het leuk en willen altijd meer weten. Opladen, daar doen ze niet moeilijk over. Een kopje koffie krijg ik toch ook gratis. Meer kost het ze echt niet. Voor mij is het een sport om onderweg zoveel mogelijk bij te laden. Handig ook: bij een oplaadpaal heb je altijd een parkeerplek, ook in de binnenstad. Echt zorgen hoeft ik me niet te maken: als de accu leeg is, neemt een aggregaat op benzine het over en geeft de elektromotor energie. In 2008 reed ik al in de allereerste - in serie geproduceerde - 100% elektrische auto, die Urgenda naar Nederland had gehaald. Heel leuk en ook nog voor 95% recyclebaar. Mannen wilden er niet dood in gevonden worden. Maar die Ampera vinden ze geweldig. Die auto is echt een hit!” ■

www.urgenda.nl

„Mijn collega’s keken me meewarig aan, toen ik zei dat ik serieus overwoog een elektrische auto aan te schaffen voor mijn dagelijkse retour IJburg-Hilversum. Eerst hadden ze al de zonnepanelen op het dak van onze woning te verwerken gekregen, en nu dit. ‘Alsof een elektrische auto geen energie kost’ of ‘Sta je opeens stil omdat je auto leeg is’; dat soort reacties. Geen enthousiasme. Dat valt me tegen, want wie doe ik er kwaad mee? Het heeft toch alleen maar voordelen? En dan bedoel ik niet alleen de parkeerplaats en laadpaal voor de deur. Maar denk aan het milieu! De toekomst! Naast woon-werkverkeer ga ik de auto niet gebruiken. In het week-einde scheur ik dan lekker in een benzineslurper. Geintje. De auto moet wel bij me passen. Ik stel voor: een Volvo Bertone coupé. Die kunnen ze vast voor me ombouwen. Goedkoop (na het ombouwen), geen geluid, geen vieze handen meer van het tanken.” ■

www.varagids.nl

Lease een scooter!

Wil je graag een hippe scooter en vind je het milieu belangrijk? Denk dan eens aan een elektrische scooter. Je hebt er al een vanaf 999 euro; de luxere exemplaren lopen op tot 2999 euro. Duurder dan je oude benzinescooter? Ja! Heb je niet genoeg geld, dan maakt leasen van het duurste onderdeel, een lood- of lithiumaccu bij Nimoto het mogelijk. Je betaalt het bedrag verspreid over een aantal jaren. De garantie blijft de hele leasetermijn geldig. Voordelen van de duurdere lithiumaccu: laadt sneller op en je maakt meer kilometers.

www.nimoto.nl

Nuttige websites :

- www.bp.nl (laadstations)
- www.newmotion.com (laadstations)
- www.greencab.nu (elektrische taxi in Utrecht)
- www.tuktuktexel.nl (elektrische tuk tuk op Texel)
- www.mistergreen.nl (aanschaf laadpalen)
- www.ciropack.nl (oplaadpunt Heiloo i.s.m. gemeente en garage Van der Steen)
- www.aaddewit.nl (verhuizen met elektrische wagen)
- www.oplaadpunten.nl (overzicht oplaadpunten in Nederland)
- www.elektrischeauto.nl en www.samenelektrisch.nl (consumenteninfo)
- www.justlease.nl en www.terbergleasing.nl (leasen van elektrische auto)

Electrische weetjes :

- 0 gram CO2 stoot een elektrische auto uit.
- 2 auto’s kunnen tegelijkertijd laden aan de snellaadpunten in Utrecht.
- 50 kilowatt is het vermogen van een snellader.
- 7000 elektrische auto’s telt Nederland tegen het eind van 2012.
- 2000 openbare oplaadpunten zijn er in Nederland. Extra zijn de snelladers van The New Motion.
- 8 euro kost een laadbeurt aan het snellaadpunt. Daarvoor rijd je ongeveer 150 kilometer.
- 0 euro kost het parkeren van een elektrische auto in Amsterdam.
- 50 kilowatt is het vermogen van een snellader.
- 20 laadpalen staan op Texel. Daarmee heeft het Noord-Hollandse Waddeneiland naar schatting de meeste laadpalen per vierkante kilometer ter wereld. Bron: o.a. Eileen

HOT!

Gemeenten moeten zelf meebetalen aan het plaatsen van oplaadpalen. E-laad, de stichting die dat kosteloos deed en in het leven is geroepen door netwerk-beheerders, heeft er geen geld meer voor. Er is een aanvraagstop.

Duurzaamste campus van Europa in Leiden

In studentenstad Leiden verrijst de meest duurzame campus van Europa, aldus de gemeente Leiden. Het project wordt ontwikkeld door Vorm Ontwikkeling en Ballast Nedam. De campus Leidse Schans is door Mecanoo Architecten ontworpen en is goed voor ca 1.900 studentenwoningen en 200 starterswoningen. Zo ontstaat een gemengd leefklimaat. De Leidse Schans wordt nog energiezuiniger gebouwd dan de Nederlandse overheid eist. De epv (waarde voor duurzaamheid energieverbruik) is 0,4. Voor 1 april eiste de wet 0,8, en nu 0,6. Om dit voor elkaar te krijgen wordt de campus optimaal geïsoleerd en ziet het er naar uit dat het warme water (tapwater en verwarming) door een gasmotorwarmtepomp wordt geproduceerd in combinatie met balansventilatie. Dit zorgt voor warmteterugwinning en minder energiegebruik. De bouw start medio 2013 en is in 2018 afgerond. Het project wordt in fases gerealiseerd.

Belgen lachen ons uit

Voor de 21 gemeenten van de provincie Noord-Holland is er nog werk aan de winkel. Het is de bedoeling dat in 2020, naar Europese richtlijnen, het aandeel duurzame energie 14% is. In 2010 was dit 4%. Zoals het er nu naar uitziet zal de provincie over acht jaar hooguit 10% halen. De provincie Noord-Holland loopt ondanks de aanwezigheid van wind, zon en groen niet voorop. Pepik Henneman: „Door samenwerking tussen koplopers en overheid kunnen we een inhaalslag maken. Het onlangs uitgesproken verbod op windmolens lijkt in dit perspectief onlogisch. Het is voor ons land dé kans om de energierichtlijnen te halen. Zelfs in België worden we uitgelachen. Volgens ons buurland verloochenen we onze eigen geschiedenis en identiteit”

www.energyboard.nl

‘Een aansluiting op het Nuon zou ik later niet doen’

WBA, Waarde Bepaling Achteraf. Frank Gorter, dierenarts en eigenaar van energieboerderij De Scholleboe op Texel schopte de WBA het leven in. Bezoekers van zijn bijna energieneutrale boerderij bepalen na een educatief bezoekje wat zij willen betalen.

„Wat kost een rondleiding? Ik had geen idee wat ik er voor moest rekenen en bedacht mijn eigen systeem. Het grappige is dat ik vaak veel meer krijg dan ik had durven vragen.” Gorter bewoont samen met zijn gezin en tante de voormalige bloembollenboerderij. Dat hij zou experimenteren met groene energie wist hij als kind al. „Een aansluiting op het Nuon? Dat zou ik later niet doen. Ik wilde mijn eigen energie opwekken. Doodzonde vond ik het dat de bloembollen van mijn tante en inmiddels overleden oom op de Scholleboe werden doorgedraaid. Daar moest je toch energie uit kunnen halen. Als tienjarige dacht ik daar al over na.” Gorter deed de middelbare bosbouwschool, trok de wijde wereld in, keerde terug om zich in de collegebanken te storten op dierengeneeskunde, vestigde zich als dierenarts in Ierland en belandde uiteindelijk op zijn geliefde Texel, op de Scholleboe. Graan wordt er niet meer verbouwd, de bloembollen zijn de deur uit, in de grote kudde schapen is flink het mes gezet. Gorter pakt uit met zijn interesse in natuurkunde, biologie en chemie. De boerderij is zijn groene speeltuin.

De houtvergasser, zijn enige aankoop in de winkel, verwarmt het huis, douche en drinkwater. De zestien zonnepanelen – een gefinancierd project van TexelEnergie dat hem 15 jaar lang 68 euro per maand kost – reduceert zijn gebruik van het net aanzienlijk. Het kooktoestel voor workshops gedijt op energie van de rubberen biovergister (winnen van biogas uit mest en restafval, red). Een dynamo wordt aangedreven door een kleine windmolen. Zijn schapen grazen op een medicinaal kruidige wei (voorkomen is beter dan genezen) en een dynamo en ventilator zorgen voor het licht in de schuur. „De enige energievreter is mijn oude AGA gasfornuis. Een student stort zich hier op. Het moet mogelijk zijn het fornuis te laten werken op mijn biovergister. Een verrijdbare windmolen maakt het binnenkort compleet. Eentje op wielen, want daar heb ik geen vergunning voor nodig. Dan is de Scholleboe wat elektriciteit betreft absoluut energieneutraal!” ■

www.pielsteert.nl
www.waddenzeeschool.nl/duurzameleerlijn

‘Onafhankelijk zijn en geld besparen is onze drijfveer’

Hun overbuurman zette ze op het groene spoor. Nu trekken burens Henk Verheij en Jos Vriend een duurzaam project in De Fruitbuurt in Zwaag. Hun missie: het liefst binnen niet al te lange tijd energieneutraal wonen.

Of dat financieel haalbaar is, wordt uitgezocht door professionals met subsidie van de rijksoverheid en betrokkenheid van de gemeente Hoorn. Duurzaam Zwaag is een van de zes pilotprojecten in Nederland waar bestaande oudere bouw wordt verduurzaamd. Het kan dienen als voorbeeldfunctie voor de overige 50 soortgelijke wijken in het land. De woningen uit de jaren '70 zijn vochtig en lekken energie. Op den duur rijzen de energiekosten de pan uit, stellen Verheij en Vriend. Zo'n veertig huishoudens in de Fruitbuurt investeren nu in verduurzamen. De gezamenlijk ingekochte zonnepanelen liggen voor de winter op het dak. De vloerisolatie houdt de huizen

behaaglijk warm. De eerste bespaarde euro's lopen binnen. „Onafhankelijk zijn en geld besparen, dat is zeker een drijfveer. Die meter zien terug draaien is een kick. Dat het milieu er een graantje van meepikt is mooi meegenomen”, zeggen de initiatiefnemers. Groen denken, ze zijn er mee bekend. Vriend heeft een duurzaam hoveniersbedrijf en Verheij is voorzitter van het Milieu Activiteiten Centrum MAK in Blokker. Duurzaam verbouwen past dan ook in hun straatje. „Als bewoners leveren we een positieve bijdrage aan de wijk, als huiseigenaar aan ons huis. Doen we niets, dan betalen we de komende twintig jaar gemiddeld per huishouden tussen de 50.000 en 80.000 euro aan energie als je de stijgingen zoals die de laatste jaren zijn geweest, meerekent. Dan kun je beter investeren in het duurzaam aanpassen van je huis en besparen op de energiekosten.” Of de wijk uiteindelijk ook energieneutraal wordt, de bewo-

“Die meter zien terug draaien is een kick”

ners zichzelf 100% kunnen bedruipen, dat moet blijken uit het onderzoek. „Dat ligt aan het kostenplaatje. Door het plaatsen van zonnepanelen en vloerisolatie zijn we in ieder geval al een stapje in de goede richting.” ■

www.duurzaamzwaag.nl

‘Uiteindelijk moet de consument het doen’

‘Een beter milieu begint bij jezelf’. Heel af en toe duikt de slogan uit het begin van de jaren negentig weer op. De Gewestelijke Afvalstoffen Dienst (GAD) van de Gooi en Vechtstreek bedacht anno 2012 het vervolg met ‘In de keuken gebeurt het’. Nóg beter afval scheiden zo is het doel.

Marc Maassen van de GAD: „Om van landelijk maximaal zo’n vijftig, zestig procent afval scheiden naar zeventig procent te willen, moet het roer om. Consumenten, bedrijven en gemeenten moeten over de streep getrokken worden om hun weggoiedrag te veranderen.”

Campagne

Met het meeste restafval krijgen we volgens Maassen al in de keuken te maken; juist daar wordt heel veel eten weggegooid, maar ook verpak- kingsmateriaal of elektrische apparatuur. En het hoeft helemaal niet ingewikkeld te zijn om deze afvalstromen nog beter van elkaar te scheiden. Met de campagne ‘In de keuken gebeurt het’ wil de GAD inwoners stimuleren hun afval nog beter te scheiden en te faciliteren op het gebied van afvalscheiding. „Uiteindelijk moet de inwoner het doen, maar wij zullen dan de voorzieningen moeten bieden om het de inwoners gemakkelijk te maken. Ook is het onze taak de inwoners te motiveren om te zorgen dat ze het de moeite waard vinden om over hun afval na te denken op een andere manier dan ze gewend zijn.”

Aankoopbeleid

Eigenlijk begint het natuurlijk al in de winkel wanneer men

hun aankopen doet. „Klopt, in de toekomst kunnen we ons wellicht ook richten op het aankoopbeleid van de consument. Zodat we al bij het aanschaffen van producten kiezen op grond van het restafval en de producent gedwongen wordt er ook beter over na te gaan denken.” Tussen de tien en twintig afgevaardigde nationaliteiten keken al over de schouders van de Gooi en Vechtstreek mee naar het beleid hier omtrent afval. Het is namelijk best bijzonder: negen gemeenten bundelden jaren geleden hun krachten op het gebied van afvalinzameling en - steeds meer - het milieu. „We compenseren door afval te recycleren bijvoorbeeld al het co2 verbruik van 25.000 huishoudens. Afval kan energie leveren; we maken straks groen gas van groenafval.”

Cynische opmerkingen

Maassen krijgt bijna dagelijks de meest cynische en kritische opmerkingen over afvalinzameling te horen; het is zo ingewikkeld, al die verschillende bakken en zakjes en heeft het wel zin als ik iets doe terwijl weet-ik-veel-waar alles op één hoop wordt gegooid? „Deze vragen houden mensen bezig en moeten we blijven beantwoorden. Het is dan ook altijd een goed moment om het idee van ‘People, planet, profit’ naar voor te brengen”, vindt de sectormanager beleid en ontwikkeling van de GAD. Aandacht voor mensen, de planeet en het milieu en ‘winst’ dus voor een duurzame samenleving. „Het besef dat het een keer ophoudt groeit. Voor heel veel metalen is het bijvoorbeeld echt al vijf voor twaalf.”

Milieucampagne heeft zin

Een milieucampagne in Nederland heeft wel degelijk zin aldus Maassen. „Laten we dan maar voorloper zijn op dit gebied”, stelt hij. „Landen kennen grenzen, maar de aarde, de lucht die we inademen, de grondstoffen die we gebruiken allemaal niet. Het is ook in ons belang dat we over de grenzen kijken.”

www.gad.nl

Wat is de GAD?

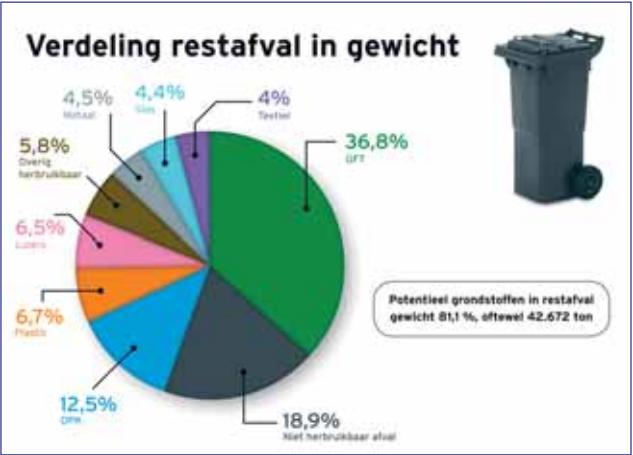
Groente-, fruit- en tuinafval (GFT), glas, plastic en papier. De meeste mensen scheiden dat afval al wel thuis. Maar bij de Gewestelijke Afvalstoffen Dienst van de Gooi en Vechtstreek komen wel meer dan twintig soorten afval langs. Want wat dacht u bijvoorbeeld van oud textiel, reststukken hout, lege accu’s en kapotte mobieltjes?

De GAD is een regionale samenwerking tussen de gemeenten Blaricum, Bussum, Huizen, Hilversum, Laren, Muiden, Naarden, Weesp en Wijdemerem. De GAD is verantwoordelijk voor het inzamelen en verwerken van alle afvalstoffen die in en rondom het huis ontstaan. Op de vier scheidingsstations in de regio kunnen inwoners het grof huishoudelijk afval gescheiden inleveren.

Voorlichting

De GAD zorgt dat dit afval op de juiste plekken terecht komt om verwerkt en/of hergebruikt te worden. Toch verdwijnt nog steeds 45 procent als restafval in het niets; dat wordt verbrand zoals jarenlang het geval is geweest met al het afval. Maar door het te verbranden, gaan veel grondstoffen verloren. De GAD streeft er naar om 70 procent afval te scheiden in plaats van de landelijk gemiddelde van 50 procent.

Daarnaast is de functie van afvalverwijderaar de laatste jaren uitgebreid met steeds meer voorlichting. De GAD is een dienst geworden die meedenkt en -doet op het gebied van duurzaamheid via grondstofhergebruik, energieopwekking en co2-reductie.

This Fish

Waar wordt de vis gevangen? Wie zijn de vissers? Op welke manier vissen zij? Het vissersechtpaar Geertsema doet sinds de zomer 2011 mee aan het wereldwijde project This Fish – een initiatief van Ecotrust uit Canada - om elke vis te labelen met een individuele code. De pilot stimuleert transparantie over de herkomst van de vis en het herkenbaar maken van duurzame visserij.

www.thisfish.info

.....

Goedevissers.nl

Begin dit jaar richtten onder andere Jan en Barbara Geertsema de stichting Goede Vissers op; een visserscollectief van duurzame vissers die respectvol met de zee omgaan. Op de site lees je meer over de aangesloten vissers, vismethoden, vissoorten, visgebieden en verkooppunten van de duurzaam gevangen vis. De site www.goedevissers.nl is eveneens een vergaarbak met visserijnieuws en de nieuwste innovaties.

Nuttige informatie :

- www.po-wieringen.nl (coöperatieve producentenorganisatie Wieringer vissers)
- www.waddengarnaal.nl (test puls – minder bijvangst - als vistechiek voor de garnalenvisserij)
- www.sumwing.nl (duurzaam vistuig)
- www.goedevissers.nl (consumentenwegwijzer)
- www.hulpinnood.nl (oudste visserijvereniging van Nederland)
- www.pvis.nl (productschap vis)
- www.vissersbond.nl
De VIS! app is te downloaden via
- visweb.appstra.nl/apps/5332ge

.....

Knokken op het Wad

„Soms is het echt doorbijten en knokken. Steeds meer delen van de Waddenzee worden ook voor de kleinschalige visserij gesloten. En er dreigen altijd nieuwe beperkende maatregelen op het Wad”, zegt Barbara Geertsema. Met haar man Jan vist ze op de traditionele manier: met een staand want. Lopend in het water jagen ze achter de scholen vis aan.

„Ja, dat klinkt romantisch. En dat is het ook als je alle rompslomp wegdenkt (staand want vissen op het Wad werd bijna door de overheid verboden vanwege de vermeende vogelbijvangst. Dit bleek na onderzoek mee te vallen, red). Ik heb er veel lol in. Die sterrenhemel, de stilte op het Wad is geweldig als we midden in de nacht ons bootje achter ons aan slepen en de vissen in het net horen spartelen. De een op een strijd als je achter een vis aanrent...., dan voel ik me onderdeel van de natuur”. Bevolgen met de natuur was ze altijd al. Barbara woonde op het vrachtschip de Internos en werkte lange tijd als bos- en landschapskundige voor agrarische natuurverenigingen. „Ik werkte voor de leukste boeren, leerde Jan kennen, ging mee vissen en was verkocht. Twee jaar geleden ben ik fulltime gaan vissen. Ik koos voor ons bedrijf”. Vissen betekende voor Jan een bijbaantje tijdens zijn studie

milieukunde. Eenmaal geproefd aan het vissen, was hij niet meer van het water te slaan. De collegebanken zei hij vaarwel.

Van lieverlee werd de Internos, naast woon-, ook de werklocatie van Jan en Barbara met Den Oever als thuishaven. In het weekend verkoopt Jan de verse vis op de boerenmarkt; vrijdags op het Vredenburg in Utrecht, zaterdags op de Noordermarkt in Amsterdam. Barbara runt dan hun eenvoudige vis- annex informatiecafetaria in de haven van Lauwersoog en verkoopt er spartelverse vis met ecokeurmerk van eigen huis. „Als ik gasten van onze vis zie genieten, geeft dat een kick. Weet ik waarvoor ik blijf strijden. Op een duurzame manier halen we een inkomen van het Wad. Een manier die ons past!” ■

www.goedevissers.nl

Visser en tulpenbroeier slaan handen ineen

Verse Chinese wolhandkrabben, de vrouwelijke soort zo rond de 250 gram per stuk. Die wil duurzame visser Teun Barelds kweken. De Aziaten zijn er gek op! De krabben worden grootgebracht in een wel heel wonderlijke omgeving: een tulpenkas in de Wieringermeer.

„Ik heb een idee, zei ik tegen tulpenbroeier Peter Crijns. Zijn kas staat de helft van het jaar leeg. Een ideale omgeving om de wolhandkrab te kweken. De krab leeft in Nederland in zoet water, maar voor Aziaten zijn ze pas interessant als ze ruim 200 gram wegen, en die kom je in het wild nauwelijks tegen”. De twee sloegen de handen ineen. De tulpenkas verandert in de maanden maart tot en met november van een fleurig onderkomen in een waterbassin vol harige bruine krabben. Op de bodem ligt een rooster waardoor de mest wordt afgescheiden. „De droge mest willen we gebruiken. Misschien wel in de tomatenkweek. Het groenafval zoals loof en de resttomaten voeren we aan de krabben. Zo wordt er niets verspild” Barelds komt uit een vissersfamilie, die dateert tot honderd jaar terug. „Voor de afsluiting bevisten mijn opa en vader de

Wadden- en Zuiderzee op paling, erna op het IJsselmeer. Ik had andere plannen, deed havo en vwo, maar al snel werd duidelijk dat mijn hart bij het vissen ligt”. 2005 betekende het einde van het familiebedrijf door de vangstbeperkende maatregelen. Barelds startte kleinschalig op een duurzame manier met de binnenvisserij. Op het schone Amstelmeer en Balgzandkanaal vangt hij paling, snoekbaars, brasem en voorn. De wolhandkrab komt er als delicatessen bij.

Barelds en Crijns stoeien nu nog met het krabbenproject. Vergaren kennis. Ze gaan op studiereis naar China, bezoeken er biologen en crabfarmers. „Goed voorbereid startten we volgend jaar met onze pilot. Het is een proef: door te doen, leren we”. Slaagt het project, dan hebben de pioniers goud in handen. Immers een vette krab brengt in China aardig wat op. „De wolhandkrab is daar een delicatessen, helemaal als het vrouwtje eitjes draagt. Serveer je de krab op een feest, bruiloft of met kerst dan kan die dag niet meer stuk”. ■

www.teunbarelds.eu.

Koplopers zichtbaar maken

Voor innovatie heb je pioniers nodig. Deze stelling is Pepik Henneman, een van de initiatiefnemers van The Powerhouse, op het lijf geschreven. „Pioniers zijn mensen die de toekomst dichtbij brengen door nieuwe dingen te doen. Mijn missie is deze koplopers zichtbaar te maken voor anderen.”

Koplopers zijn de voorhoede, meent Henneman. „Het zijn mensen die in alle hoeken van het land iets doen wat door hun burens misschien niet helemaal wordt begrepen. Bijvoorbeeld iemand die met hennep isolatiemateriaal maakt of een visser die zijn net heeft aangepast.” Bijna niemand weet daarvan en daar moet verandering in komen, vindt Henneman. „Als je deze mensen onder de aandacht brengt en verbindt met de provincie en andere koplopers, krijgen ze meer ruimte om hun ding te doen.”

The Powerhouse

Urgenda neemt voor de vierde maal het initiatief voor de landelijke Dag van de Duurzaamheid. Op woensdag 10 oktober (10-10) vinden in heel Nederland duizenden duurzame activiteiten plaats. In de Wieringermeer wordt die dag het Joods Werkdorp omgedoopt tot bedrijfs-verzamelgebouw. Op deze historische locatie wordt tijdens The Powerhouse de parallel getrokken tussen de agrarische pioniers uit het verleden en vooruitstrevende regionale ondernemers van dit moment. Het evenement is georganiseerd door HDC Media en het business netwerk voor duurzame ondernemers

(DOinNWH). The Powerhouse richt zich op de thema's duurzame energie en duurzame voeding, twee belangrijke economische pijlers in Noord(west)-Holland. Tijdens dit evenement vindt een bedrijvenbeurs plaats waarin diverse bedrijven en marktpartijen zich van hun beste kant laten zien. Bezoekers kunnen deelnemen aan diverse activiteiten. Tevens worden negen workshops gegeven met concrete tips voor MKB-ers. Ter afsluiting is er een gezellige borrel. Voor meer informatie of aanmeldingen:

www.DOinNWH.nl/powerhouse

Duurzame bedrijfskantine

Veel MKB-ers hebben een bedrijfskantine. Meestal zijn daar gangbare producten verkrijgbaar. „Wij laten zien dat het ook anders kan”, vertelt Mike Venekamp, eigenaar van het Atlantis Handelshuis enthousiast. Samen met een aantal collega-ondernemers van DOinNWH, waaronder restaurant Zilte Zoen uit Schoorl en restaurant de Koei-enhemel uit Schagen, presenteert hij tijdens The Powerhouse de duurzame bedrijfskantine. „Wij bieden regionale alternatieven aan, die diervriendelijk en minder belastend zijn voor het milieu. En ze zijn bovendien hartstikke lekker én gezond.”

Tip Duurzame Dates

10/10 wordt op 9/10 voorafgegaan door de Duurzame Dates in Den Helder: bit.ly/duurzame-dinsdag

worden toegevoegd dat koplopers een open vraag kunnen stellen aan anderen. Tijdens het koplopersontbijt delen ze nieuwe inzichten en ideeën met elkaar en met vooruitstrevende MKB-ers. Dat werkt heel verfrissend.” Tijdens de arenasessies Duurzame Energie en -Voeding geven MKB-ondernemers en ambtenaren hun eigen visie op de toekomst. Samen maken zij de vertaalslag naar concrete acties. „Elkaar inspireren én informeren”, verduidelijkt Henneman. „Er heeft een vervreemding plaatsgevonden tussen consument en producent. Die verschillen proberen we te overbruggen door koplopers aan het woord te laten tijdens de arena Voeding. We maken dat heel concreet met de bedrijfskantine.” Hetzelfde geldt voor duurzame energie, meent Henneman. „De EnergyBoard in Noord-Holland Noord heeft als missie de transitie naar duurzame energie te versnellen. Wat mij betreft lukt dat alleen als ze weten wat er allemaal gebeurt. Iedereen moet zich betrokken voelen. Dit is een poging om nieuwe verbanden te leggen.” Bewustwording is echter niet genoeg. „Je moet ook laten zien dat het kán. Koplopers zijn pas koplopers als mensen ze nadoen. Daarom moeten we ze zichtbaar maken.” In onze regio zijn MKB-ers de vernieuwende en verbindende factor, benadrukt Henneman. „Als pioniers inspireren zij elkaar én de bewoners in de regio. Zulke mensen hebben we nu echt hard nodig.” Meer informatie

pepik@meneerdeleeuw.nl

STANDHOUDERS

Hoofdsponsors

Energy Board

De Energy Board is een samenwerking tussen de overheid, het bedrijfsleven en onderzoeksinstituten. De Energy Board ziet veel kansen voor economische groei in de duurzame energiesector. Deze kansen liggen vooral op het gebied van duurzaam bouwen, energie uit de Noordzee en biomassavergassing. www.energyboard.nl

Hollands Kroon

Hollands Kroon stimuleert initiatieven als The Powerhouse, omdat zij de ambitie heeft om uit te groeien tot centrumgemeente voor duurzame energie. www.hollandskroon.nl

Innovatiesnelweg

De Innovatiesnelweg zet zich in om innovatieve bouwconcepten, onderzoeken en projecten gericht op energiebesparing, duurzaam bouwen en renoveren te stimuleren en te ondersteunen. www.innovatiesnelweg.nl

Provincie Noord-Holland

De provincie richt zich op het versterken van belangrijke Noord-Hollandse sectoren zoals de agribusiness en de (duurzame) bouw. Het MKB is een onmisbare schakel in de grootschalige toepassing van nieuwe ontwikkelingen in deze sectoren. www.noord-holland.nl

Eventpartner

Duurzaam bouwloket

Het duurzaam bouwloket is een onafhankelijke partij die zich inzet om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te stimuleren en te versnellen. Doelstelling is om dit te bereiken in samenwerking met lokale (gecertificeerde) bedrijven en diverse gemeenten. www.duurzaambouwloket.nl

Standhouders

Agriboard/Biovalley

Noord-Holland is hard op weg om dé biologische provincie van Nederland te worden. De regio rond Harenkarspel moet uitgroeien tot BioValley, dé biologische groentetuin van Nederland. www.agriboard.nl/biovalley

Baanbereik

In het huidige economische arbeidsklimaat neemt volgens BaanBereik de behoefte aan flexibele arbeid binnen het MKB toe. BaanBereik wil dé uitzendorganisatie zijn voor het MKB in West-Friesland. Een waardevolle full service partner in de regio, met techniek en office als specialismen. www.baanbereik.nl

Centrum voor Risicodragend Kapitaal

Het specialisme van het Centrum voor Risicodragend Kapitaal is het maken van een match tussen investeerders en ondernemers met een visie of droom. Een match waarbij behalve kapitaal ook kennis en ervaring wordt ingebracht. www.CvRK.nl

CONO kaasmakers

Cono produceert op een professionele manier kaasproducten op een voor alle facetten van de onderneming geldende duurzame manier, met een hoge, constante kwaliteit die qua smaak en smedigheid als onderscheidend en superieur worden ervaren. www.cono.nl

Duurzaam Ondernemen in Noordwest Holland

Het opzetten en onderhouden van een blijvend Regionaal NETWERK van en voor het MKB en koplopers op het gebied van Duurzaam Ondernemen om de krachten te bundelen, zaken met elkaar te doen, te inspireren, te innoveren en bij te dragen aan de transitie naar een duurzame economie. www.doinnwh.nl

Eco2Service

Eco2Service verduurzaamt op innovatieve wijze gebouwen in Nederland door het aanbieden van een full service dienstverlening waardoor gebouw eigenaren zonder inbreng van eigen middelen hun CO2 footprint kunnen verkleinen of zelfs CO2 neutraal kunnen worden.

Energie Service Noord West

ESNW hanteert de aanpak voor het verduurzamen van woningen en gebouwen die bekend staat onder de naam “Trias Energetica”. Dit drie-stappen-plan is bedoeld voor bedrijven, huishoudens, overheden, om stap voor stap klimaatneutraal te worden. Het schema wordt vaak gebruikt door de milieubeweging, onder andere Milieudefensie. www.esnw.nl

Eriks

Bij ERIKS bv wordt MVO al jaren zeer bewust en nadrukkelijk ingebed in de bedrijfsvoering. Het pand in Alkmaar is duurzaam gebouwd, het energieverbruik is laag, warmte wordt verkregen door de restwarmte van de huisvuilcentrale en er wordt goed nagedacht over afvalscheiding en hergebruik van materialen. www.eriks.nl

Fairbusiness

Fairbusiness is een advies- en projectbureau dat bedrijven, gemeenten en andere organisaties ondersteunt bij het realiseren van duurzame ambities. www.fairbusiness.nl

Flynth adviseurs & accountants

Al meer dan tachtig jaar laten ondernemers zich ondersteunen door de adviseurs en accountants van Flynth, de Nederlandse accountants- en adviesdienstverlener voor ondernemers. De organisatie is sterk in het MKB, de agrarische sector en tuinbouw. www.flynth.nl

GP Groot

GP Groot is een veelzijdige onderneming die werkzaam is op het gebied van infra, inzameling en recycling, en energie. Op onze werkgebieden worden wij vertegenwoordigd door een aantal gespecialiseerde bedrijven dat autonoom opereert, maar ook profiteert van onderlinge samenwerking en krachtenbundeling. www.gpgroot.nl

Installatiebedrijf Oud

Installatiebedrijf Oud is een officieel erkende elektra-, gas-, water- en cv-installateur. Verantwoord omgaan met het milieu is een belangrijk aandachtspunt in de bedrijfsfilosofie van installatiebedrijf Oud. www.installatiebedrijfoud.nl

Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN)

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Ons idee is dat betrokkenheid bij de natuur, duurzaam handelen stimuleert. Daarom laten wij jong en oud de natuur dichtbij beleven. www.ivn.nl

John Koomen Tuinen

Een tuin laat zien wie je bent. Dus ontwerpt John Koomen de tuin die bij u past. Uw eigen wensen, uw huis en de omgeving zijn leidraad. Zo ontstaat de basis voor duurzaam genieten. www.johnkoomentuinen.nl

Keukencentrum Texel

Keukencentrum Texel biedt een unieke combinatie van keukenshowroom, kookwinkel en kookstudio en is recent op een zeer duurzame wijze verbouwd, waarbij zoveel mogelijk energiezuinige en waterbesparende toepassingen zijn verwerkt. www.keukencentrumtexel.nl

Knipping

Knipping is een echt familiebedrijf, dat kozijnen, deuren, dakkapellen en serres produceert. Knipping besteedt veel aandacht aan voortdurende innovatie. De laatste jaren worden duurzaamheid van materialen en behoud van energie steeds belangrijker in de produktontwikkeling. www.knipping.nl

Natuhome

Natuhome bouwt luxe en comfortabele woningen met respect voor de natuur. www.natuhome.nl

Schouten Techniek B.V.

Allround en innovatief. Dé partner voor zowel projectmatige bouw als particulieren. www.schoutentechniek.nl

Syntens

Syntens stimuleert ondernemingen zich duurzaam te vernieuwen en bevordert hiermee welvaart en welzijn in Nederland. Syntens maakt u als ondernemer bewust van de mogelijkheden die u heeft om te innoveren en helpt ondernemers concreet om daarin stappen te zetten die leiden tot resultaat voor de onderneming. www.syntens.nl

Tocado

Tocado is een bedrijf dat zich richt op het opwekken van energie uit getijdenstromen. Het bedrijf heeft de ambitie een grote speler te worden in de wereldwijde markt voor getij-energie. www.teamwork.nl/portfolio/project/tocado

Westfriesland Vers

Westfriesland Vers werkt vanuit haar filosofie. Zij willen u en uw medewerkers ervan overtuigen dat het regelmatig eten van vers fruit belangrijk is voor een goede en stabiele gezondheid. Zij inventariseren wensen en behoeften en leveren het fruit tot op de werkvloer. www.westfrieslandvers.nu

Zilte Zaken

Zilte Zaken Alkmaar is businesspartner van HDC Media. Zilte Zaken Alkmaar is tevens initiator en eigenaar van OntmoetNL, het promotieplatform ter bevordering van het binnenlandse toerisme. www.ziltezaken.nl

ZON energie

Gekenmerkt door passie, nuchterheid, enthousiasme en professionaliteit bieden wij duurzame energieconcepten van idee tot realisatie. Onze visie: voor elk project bestaat een duurzaam concept op maat! www.zonenergie.nl

Zon en Zo

Zon & Zo Duurzame Oplossingen is dé dienstverlener voor de advisering, verkoop en installatie van duurzame oplossingen. www.zo-en-zo.nl

Colofon

De Duurzaamheid & Innovatiespecial is een uitgave van HDC Media en verschijnt als commerciële bijlage van Noordhollands Dagblad, Haarlems Dagblad / IJmuiders Courant, Leidsch Dagblad en De Gooi- en Eemlander in een oplage van 222.100 exemplaren. Daarnaast zal de special in een extra oplage van 500 exemplaren aan de bezoekers van het event The Powerhouse worden uitgedeeld.

Fotografie
Zilte Zaken en Heleen Vink

Redactie
Martha Klein / Fair Business
Pepik Henneman / Meneer de Leeuw
Ingrid Spelt, Ingrid Rompa / Zilte Zaken

Eindredactie
Jan de Ruiter / HDC Media
Martijn Wokke / Zilte Zaken

Vormgeving & Opmaak
Martijn Wokke / Zilte Zaken
Speciale Producties / HDC Media

Productie
Jan de Ruiter / HDC Media

Druk
Drukkerij Noordholland te Alkmaar

Adverteren:
HDC Media
(t) 072 - 5196305
(e) pag@hdcmedia.nl

Hoofdsponsors

Eventpartner

Founding Partners

PROGRAMMA POWERHOUSE

KOPLOPERS ONTBIJT

8.00 -10.30: schuif aan bij het KOPLOPERS ONTBIJT

Gedeputeerde Jaap Bond zal de spits afbijten waarna twintig koplopers en ondernemers in drie minuten hun idee, voorbeeld of visie pitchen om de transitie naar een duurzame economie in de regio te versnellen. Een voorproefje van wat zich al heeft aangediend:

- Gans: van plaag naar delicatessen – Marjet van der Vis , Keukencentrum Texel.
- Energie besparen met groen - John Koomen, de Duurzaamste Hovenier van Nederland.
- Kerst als een kans voor duurzame foodleveranciers - Ron Hof, More than Gifts.
- HIER opgewekt - Erna Krommendijk, Milieufederatie Noord-Holland.
- FOOD: het kan slimmer, eerlijker en gezonder - Jan Schrijver, De Lepelaar.
- Heeft u al een LED spaarplan? Jordi Bron, Leds Refresh.

DUURZAME BEDRIJFSKANTINE

12.00 – 14.00: lunch mee in de DUURZAME BEDRIJFSKANTINE

Ervaar, proef duurzaam en gezond eten in de eerste Noordhollandse duurzaamste bedrijfskantine.

WORKSHOPS

Werk aan je duurzame ambities in één van de zes workshops.

11.00-13.00 1e Ronde

1. MVO Loont, duurzame winst voor het MKB: tips & tools.
Door: Ans Ursem, FairBusiness
2. Rendabel ZON-PV op MKB.
Door: Cees Groot, Gemeente Alkmaar en Monique v/d Meij, Flynth bedrijfsadviseurs
3. Subsidieregelingen voor duurzame initiatieven.
Door: Erik de Rond, Flynth bedrijfsadviseurs

14.00 – 16.00 2e Ronde

4. Bouw aan je relatie met je collega's van de toekomst; verbinding onderwijs-energiebranche.
Door: Monica Ralling, IVN Noord-Holland
5. Duurzame daken in de agrarische sector: asbest eraf, zon erop.
Door: Ton Kraakman en Arnoud Smit, projecten LTO Noord
6. Vermarkten van Duurzaamheid.
Door: Bon Uijting, Synthens (i.s.m. KvK-NWH)

TRANSITIEZOLDER

Verken de toekomst en ontdek nieuwe mogelijkheden door actief deel te nemen aan de brainstormsessies op de transitiezolder.

11.00 – 12.30 ARENA DUURZAME ENERGIE

Het doel van deze arena is om vanuit verschillende perspectieven op Duurzame Energie in 2020 te komen tot 5 concrete business kansen voor MKB ondernemers in regio.

Moet, kan en wil het groene schiereiland Noordwest Holland de metropoolregio waarvan zij deel uitmaakt voeden met duurzame energie? Hoeveel duurzame energie produceert de regio in 2020? Wie produceert die energie? Wie neemt die energie af? Welke concrete kansen zijn er voor het MKB in de regio?

5 ondernemers en beleidsmakers trappen af met hun persoonlijke visie op 2020:

- Theo Meskers (gastheer en wethouder Hollands Kroon): visie op rol centrumgemeente Hollands Kroon in transitie naar duurzame energie.
- Erna Krommendijk (Milieufederatie Noord-Holland): visie op windenergie op land.
- Mark Kok (ondernemer): kansen in installatiebranche.
- Fred Gardner (ondernemer Teamwork Technology en arenalid Toekomst in de Kop): energie uit water.
- John Braakman (ondernemer ZON Energie en lid EnergyBoard): lange termijn agenda EnergyBoard.

14.00 – 15.30 ARENA DUURZAME VOEDING

Het doel van deze arena is om vanuit verschillende perspectieven op Duurzame Agri&Food in 2020 te komen tot 5 concrete business kansen voor MKB ondernemers in regio.

‘Moet, kan en wil het groene schiereiland Noordwest Holland de metropoolregio waarvan zij deel uitmaakt voeden met gezonde en duurzame voeding? Welk voedsel wordt geproduceerd de regio in 2020 en hoe wordt het geproduceerd? Via welke wegen wordt het afgezet? Waar wordt het afgezet? Welke concrete kansen zijn er voor MKB in de regio?

Visionairs uit het bedrijfsleven beantwoorden deze vragen vanuit een verschillend perspectief, o.a.:

- Thijs Pennink (directeur KvK-NWH): open spaces, open minds: regiovisie op Agri&Food.
- Jan Peter van Doorn (oprichter Food Agency): het agrifood landschap is aan het veranderen.
- Jan Schrijver (agrariër De Lepelaar): over Tuinen achter de duinen.
- Catharinus Wierda (duurzaamheidsmanager bij CONO kaasmakers): innovatie in de Beemster.

DUURZAAM WERK IN UITVOERING

16.00 – 17.00: LIFE Duurzaam Werk in Uitvoering door Innovatiesnelweg

De partners van Innovatiesnelweg, specialisten die talloze nieuwbouw- en renovatieprojecten in Noordwest Holland realiseren, nemen in 48 uur een gebouw onder handen: het Buurtcentrum de Dukdalf in Wieringerwerf. Gasten van de POWERHOUSE kunnen de gehele dag de bouwplaats bezoeken, uiteraard met duurzaam, elektrisch vervoer. Aan het eind van de middag laat Innovatiesnelweg een videoverslag van de werkzaamheden zien en start de discussie: “hoe kunnen wij duurzame innovatie in de hele bouwkolom in onze regio verder versnellen?”

BORREL

17.00 - 18.00: tijd voor BORRELEN!

Tickets bestellen voor The Powerhouse?

Ga naar www.DOinNWH.nl/powerhouse en klik daar op de button ‘Aanmelden The Powerhouse’.

